

2. Gered door geloof en werken

Introductie

Bekering draait om een levensverandering. Je gaat je leven op een nieuwe manier leven. Je hebt een bocht van 180 graden gemaakt in je levensrichting. Nu stelt dit ons gelijk voor de vraag: maar is zo'n bekering wel nodig als we alleen door genade gered worden? Is geloof in Jezus genoeg? Of moeten we ons ook bekeren van onze slechte werken?

Door de eeuwen heen is er een verhit debat geweest over geloof en werken. Word je gered op basis van geloof alleen of ook op basis van goede werken? Wat betreft deze vraag zijn er zoveel Bijbelteksten, dat ik ervoor kies om de Bijbel voor zichzelf te laten spreken. We gaan in dit stuk alle Bijbelteksten op een rijtje zetten, die zeggen dat we gered worden door geloof of goede werken.

In de eerste paragraaf zetten we alle teksten op een rij, die laten zien dat we door geloof gered worden. Hieruit wordt heel duidelijk dat er zonder geloof geen redding is. Het geloof in Jezus' bloed heeft ons redding gebracht. Vaak wordt uit deze teksten geconcludeerd dat de daden niet mee tellen voor onze redding. Maar dit is absoluut een misverstand! We worden ook gered op basis van onze werken. Als de Bijbel over het Laatste Oordeel spreekt, dan komen bijna altijd de goede daden/werken naar voren en bijna nooit het geloof. Dat moet te denken geven. En als we alle teksten op een rijtje zetten die over redding door werken spreken, dan kun je bijna het hele Nieuwe Testament neerschrijven. Ik heb de belangrijkste teksten in de tweede paragraaf hieronder op een rijtje gezet.

Mocht je van mening zijn dat je gered wordt door geloof en genade alleen en dat de werken daarbij niet meetellen: lees alsjeblieft alle Bijbelteksten in de tweede paragraaf door en bid daarover. Er wordt op dit punt heel vaak gezegd: **'Dwaal niet!'** Ik geloof dat het een dwaling is om te zeggen dat de werken niet meetellen bij het Oordeel. Genade en geloof zijn de basis voor onze redding. Zij brengen ons in het Koninkrijk van God binnen en zij maken ruimte voor de Heilige Geest in ons hart, zodat wij vanaf dat moment een heilig leven met goede daden kunnen leven, die de proef van het Eindoordeel doorstaat. Aan de vruchten kun je de boom immers herkennen. Genade en geloof staan dus aan het begin van onze wandel met Jezus en de werken worden aan het einde van onze wandel beoordeeld. Heeft het geloof zijn vrucht afgeworpen in ons leven...? Dat is de vraag bij het Laatste Oordeel.

Moeten we dan volmaakt zijn om gered te worden? Nee, als wij met vallen en opstaan onze weg gaan, dan zal Jezus' bloed onze overtredingen bedekken. Als Jezus' liefde in ons leeft en we willen graag met Hem wandelen, dan hoeven we niet bang te zijn voor het Oordeel. Maar wanneer wij in het geheel niet op de weg van de heiliging willen treden en geen vruchten dragen, dan hebben we geen waar geloof. Geloof en daden gaan altijd samen op. Zij zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Geloof leidt tot werken en de werken leiden tot zaligheid. Het is de genade van Jezus en zijn bloed alleen, die ons op deze weg kunnen leiden. Gods Geest kan dit nieuwe leven in ons laten groeien.

De duivel heeft de dwaling van goedkope genade onder de volgelingen van Jezus gezaaid. Goedkope genade wil zeggen: 'Het maakt niet uit hoe je leeft, Jezus vergeeft het toch wel.' Soms wordt zelfs gezegd: 'Het is toch Jezus' specialiteit of expertise om de zonden te vergeven?' Hoe wordt het bloed van Jezus met dergelijke uitspraken geminacht! Het heeft Jezus alles gekost om ons vrij te kopen. Laten wij dus niet lichtvaardig over zonden of misstappen spreken, maar ons in alles erop toelagen om niet meer in de zonden te wandelen! Wij zijn geroepen tot een heilige levenswandel, zonder welke wij nooit veilig bij God aan zullen komen. Nog niet overtuigd...? Laat de Bijbel dan voor zichzelf spreken:

Gered op basis van geloof

Wie geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden, maar wie niet geloofd zal hebben, zal veroemd worden. (Markus 16:16)

En hij (de moordenaar aan het kruis) zei tegen Jezus: Heer, denk aan mij, als U in Uw Koninkrijk gekomen bent. En Jezus zei tegen hem: Voorwaar, Ik zeg u, heden zult u met Mij in het paradijs zijn. (Lukas 23:42-43)

Want zo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft. (Johannes 3:16)

Wie Mijn vlees eet en Mijn bloed drinkt, heeft eeuwig leven, en Ik zal hem doen opstaan op de laatste dag. (Johannes 6:54)

Ik ben een licht, in de wereld gekomen opdat ieder die in Mij gelooft, niet in de duisternis blijft ... Wie Mij verwerpt en Mijn woorden niet aanneemt, heeft iets wat hem veroordeelt, namelijk het woord dat Ik gesproken heb; dat zal hem veroordelen op de laatste dag. (Johannes 12:46-48)

Als u iemands zonden vergeeft, worden ze hem vergeven; als u ze hem toerekent, blijven ze hem toegerekend. (Johannes 20:23)

En Petrus zei tegen hen: bekeer u en laat ieder van u gedoopt worden in de Naam van Jezus Christus, tot vergeving van de zonden... (Handelingen 2:38)

Maar nu is zonder de wet gerechtigheid van God geopenbaard, waarvan door de wet en de profeten is getuigd: namelijk gerechtigheid van God door het geloof in Jezus Christus, tot allen en over allen die geloven, want er is geen onderscheid. Want allen hebben gezondigd en missen de heerlijkheid van God, en worden om niet gerechtvaardigd door Zijn genade, door de verlossing in Christus Jezus. (Romeinen 3:21-24)

Wij komen dus tot de slotsom dat de mens door het geloof gerechtvaardigd wordt zonder werken van de wet. (Romeinen 3:28)

Toelichting: Paulus laat met deze verzen uit de Romeinenbrief zien dat we door de gehoorzaamheid aan de wet nooit gered kunnen worden. We hebben daar Gods genade voor nodig, door het geloof in Jezus. Tegelijkertijd laat Paulus in deze brief zien dat we nu van binnenuit en geleid door de Heilige Geest een heilig leven gaan leiden. De wet kon dit heilige leven niet voortbrengen, maar de genade en de Geest van Jezus wel. Zie Romeinen 8 bijv. Genade en geloof zijn dus niet het enige in de Romeinenbrief.

Als u met uw mond de Heer Jezus belijdt en met uw hart gelooft dat God Hem uit de doden heeft opgewekt, zult u zalig worden. (Romeinen 10:9)

... weten dat een mens niet gerechtvaardigd wordt uit werken van de wet, maar door het geloof in Jezus Christus. En ook wij zijn in Christus Jezus gaan geloven, opdat wij gerechtvaardigd zouden worden uit het geloof van Christus en niet uit werken van de wet. Immers, uit werken van de wet wordt geen vlees gerechtvaardigd. (Galaten 2:16)

Ik doe de genade van God niet teniet; want als er gerechtigheid door de wet zou zijn, dan was Christus tevergeefs gestorven. (Galaten 2:21)

Toelichting: ook in de Galatenbrief laat Paulus duidelijk zien dat de wet ons niet kon redden, maar de genade en het geloof in Jezus wel. Tegelijkertijd laat Paulus in deze brief ook duidelijk zien dat deze redding tot een nieuw leven leidt. Zo schrijft hij in Galaten 2:19-20: *want ik ben*

door de wet voor de wet gestorven, opdat ik voor God zou leven. En in Galaten 5:16-18: *Maar ik zeg: Wandel door de Geest en u zult zeker de begeerte van het vlees niet volbrengen ... Als u echter door de Geest geleid wordt, bent u niet onder de wet.* Hoe je leeft doet er duidelijk toe: het leven door de Geest is in de plaats gekomen van het leven onder de wet. In Galaten 6:7-8 schrijft Paulus hier het meest duidelijk over: ***Dwaal niet, God laat niet met Zich spotten, want wat de mens zaait, zal hij ook oogsten. Want wie in zijn eigen vlees zaait, zal uit het vlees verderf oogsten; maar wie in de Geest zaait, zal uit de Geest het eeuwige leven oogsten.*** Genade en geloof zijn dus niet het enige in de Galatenbrief.

Want uit genade bent u zalig geworden, door het geloof, en dat niet uit u, het is de gave van God; niet uit werken, opdat niemand zou roemen. (Efeze 2:8-9)

Toelichting: maar hij gaat verder in vers 10 met: *Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus om goede werken te doen, die God van tevoren bereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen.* Genade en geloof zijn dus de basis, maar de werken zijn onlosmakelijk daarmee verbonden. Ze worden daardoor voortgebracht.

... samen met Hem levend gemaakt door u al uw overtredingen te vergeven, en het handschrift dat tegen ons getuigde, uit te wissen. Dit was met zijn bepalingen tegen ons gericht, en Hij heeft dat uit het midden weggenomen door het aan het kruis te nagelen. (Kolossenzen 2:13-14)

... maakte Hij ons zalig, niet op grond van de werken van rechtvaardigheid die wij gedaan zouden hebben, maar vanwege Zijn barmhartigheid, door het bad van de wedergeboorte en de vernieuwing door de Heilige Geest. (Titus 3:5)

Als wij onze zonden belijden: Hij is getrouw en rechtvaardig om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid. (1 Johannes 1:9)

... als iemand gezondigd heeft: wij hebben een Voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de Rechtvaardige. En Hij is een verzoening voor onze zonden; en niet allen voor de onze, maar ook voor de zonden van de hele wereld. (1 Johannes 2:1b-2)

Toelichting: Johannes schrijft echter bij de twee voorgaande stukjes: *Mijn lieve kinderen, ik schrijf u deze dingen, opdat u niet zondigt.* (1 Johannes 2:1a) en ook: *En hierdoor weten wij dat wij Hem kennen, namelijk als wij zijn geboden in acht nemen. Wie zegt: Ik ken Hem, en Zijn geboden niet in acht neemt, is een leugenaar en in hem is de waarheid niet.* (1 Johannes 2:3-4)

Ieder die gelooft dat Jezus de Christus is, is uit God geboren; en ieder die Hem liefheeft Die geboren deed worden, heeft ook lief wie uit Hem geboren is. (1 Johannes 5:1)

Toelichting: ook hier schrijft Johannes er direct achteraan: *Hieraan weten wij dat wij de kinderen van God liefhebben, wanneer wij God liefhebben en Zijn geboden bewaren. Want dit is de liefde tot God, dat wij Zijn geboden in acht nemen; en Zijn geboden zijn geen zware last.* (1 Johannes 5:2-3) Hieruit blijkt duidelijk dat genade en geloof onlosmakelijk verbonden zijn met het gehoorzamen van Gods geboden, met goede daden dus.

... Hem Die ons heeft liefgehad en ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed. (Openbaring 1:5)

Gered op basis van goede werken

Toen hij velen van de Farizeeën en Sadduceeën op zijn doop zag afkomen, zei hij tegen hen: Adderengebroad! Wie heeft u laten weten dat u moet vluchten voor de komende toorn? Breng dan vruchten voort in overeenstemming met de bekering ... De bijl ligt zelfs al aan de wortel van de bomen; elke boom dan die geen goede vrucht voortbrengt, wordt omgehakt en in het vuur geworpen. (Mattheüs 3:7-10)

Denk niet dat Ik gekomen ben om de Wet of de Profeten af te schaffen; Ik ben niet gekomen om die af te schaffen, maar te vervullen. Want, voorwaar, Ik zeg u: Totdat de hemel en de aarde voorbijgaan, zal er niet één jota of één tittel van de Wet voorbijgaan, totdat het alles geschied is. Wie dan een van deze geringste geboden afschaft en de mensen zo onderwijst, zal de geringste genoemd worden in het Koninkrijk der hemelen; maar wie ze doet en onderwijst, die zal groot genoemd worden in het Koninkrijk der hemelen. Want Ik zeg u: Als uw gerechtigheid niet overvloediger is dan die van de schriftgeleerden en de Farizeeën, zult u het Koninkrijk der hemelen beslist niet binnengaan. (Mattheüs 5:17-20)

Want als u de mensen hun overtredingen vergeeft, zal uw hemelse Vader u ook vergeven. Maar als u de mensen hun overtredingen niet vergeeft, zal uw Vader uw overtredingen ook niet vergeven. (Mattheüs 6:14-15)

Iedere boom die geen goede vrucht voortbrengt, wordt omgehakt en in het vuur geworpen. (Mattheüs 7:19)

Daarom, ieder die deze woorden van Mij hoort en doet, die zal Ik vergelijken met een verstandig man, die zijn huis op de rots gebouwd heeft... (Mattheüs 7:24)

En wie zijn kruis niet op zich neemt en Mij navolgt, is Mij niet waard. Wie zijn leven vindt, zal het verliezen; en wie zijn leven verliest omwille van Mij, zal het vinden. (Mattheüs 10:38-39)

Maar Ik zeg u dat de mensen van elk nutteloos woord dat zij zullen spreken, rekenschap moeten geven op de dag van het oordeel. Want op grond van uw woorden zult u rechtvaardig verklaard worden, en op grond van uw woorden zult u veroordeeld worden. (Mattheüs 12:36-37)

Zoals dan het onkruid verzameld en met vuur verbrand wordt, zo zal het ook zijn bij de voleinding van deze wereld: de Zoon des mensen zal Zijn engelen uitzenden, en zij zullen uit Zijn Koninkrijk verzamelen alle struikelblokken, en hen die de wetteloosheid doen, en zij zullen hen in de vurige oven werpen; daar zal gejammer zijn en tandengeknars. (Mattheüs 13:40-42)

Want de Zoon des Menschen zal komen in de heerlijkheid van Zijn vader, met Zijn engelen, en dan zal Hij ieder vergelden naar zijn daden. (Mattheüs 16:27)

Als dan uw hand of uw voet u doet struikelen, hak hem af en werp hem van u. Het is beter voor u kreupel of verminkt tot het leven in te gaan, dan met twee handen of twee voeten in het eeuwige vuur geworpen te worden. Als uw oog u doet struikelen, ruk het uit en werp het van u. Het is beter voor u met één oog tot het leven in te gaan, dan met twee ogen in het helse vuur geworpen te worden. (Mattheüs 18:8-9)

Maar als uw broeder tegen u gezondigd heeft, ga naar hem toe en wijs hem terecht tussen u en hem alleen; als hij naar u luistert, hebt u uw broeder gewonnen ... En als hij ook niet naar de gemeente luistert, laat hij dan voor u als de heiden en de tollenaar zijn. (Mattheüs 18:15-17)

Jezus zei tegen hem: als u volmaakt wilt zijn, ga dan heen, verkoop wat u hebt, en geef het aan de armen, en u zult een schat hebben in de hemel; en kom dan en volg Mij. Toen de jongeman dit woord gehoord had, ging hij bedroefd weg, want hij had veel bezittingen. Jezus zei tegen zijn discipelen:

Voorwaar, Ik zeg u dat een rijke moeilijk het Koninkrijk der hemelen kan binnengaan. (Mattheüs 19:21-23)

Maar hij die het ene talent ontvangen had, kwam ook en zei: Heer, ik wist dat u een streng man bent, omdat u maait waar u niet gezaaid hebt, en inzamelt van de plaats waar u niet gestrooid hebt. En ik ben bevreesd weggegaan en heb uw talent verborgen in de aarde; zie, hier hebt u het uwe. Maar zijn heer antwoordde en zei tegen hem: Slechte en luie slaaf! ... En werp de onnutte slaaf uit in de buitenste duisternis; daar zal gejammer zijn en tandengeknars. (Mattheüs 25:24-30)

Wanneer de Zoon des mensen komen zal in Zijn heerlijkheid en al de heilige engelen met Hem, dan zal Hij zitten op de troon van Zijn heerlijkheid. En voor Hem zullen al de volken bijeengebracht worden, en Hij zal ze van elkaar scheiden zoals de herder de schapen van de bokken scheidt. En Hij zal de schapen aan Zijn rechterzijde zetten, maar de bokken aan Zijn linkerhand. Dan zal de Koning zeggen tegen hen die aan Zijn rechterhand zijn: Kom, gezegenden van Mijn Vader, beërf het Koninkrijk dat voor u bestemd is vanaf de grondlegging van de wereld. Want Ik had honger en u hebt Mij te eten gegeven; Ik had dorst en u hebt Mij te drinken gegeven; Ik was een vreemdeling en u hebt Mij gastvrij onthaald. Ik was naakt en u hebt Mij gekleed; Ik ben ziek geweest en u hebt Mij bezocht; Ik was in de gevangenis en u bent bij Mij gekomen. (Mattheüs 25:31-36)

Toelichting: dit is het meest expliciete gedeelte over het Laatste Oordeel en het spreekt duidelijk over een oordeel op basis van goede werken. In de verzen die volgen wordt het omgekeerde ook gezegd van de bokken aan de linkerhand. De werken zijn het criterium voor redding of verloren gaan. Het is Jezus, de Rechter Zelf, Die dit hier uitlegt.

Ga dan heen, onderwijs al de volken, hen dopend in de Naam van de Vader en van de zoon en van de Heilige Geest, hun lerend alles wat Ik u geboden heb, in acht te nemen. (Mattheüs 28:19)

Toelichting: zelfs in het laatste zendingsbevel geeft Jezus aan dat de kern van de opdracht met het houden van Jezus' geboden te maken heeft, met goede werken dus...

Hij zei tegen allen: als iemand achter Mij wil komen, moet hij zichzelf verloochenen, zijn kruis dagelijks opnemen en Mij volgen. (Lukas 9:23)

En zie, een wetgeleerde stond op om Hem te verzoeken, en zei: Meester, wat moet ik doen om het eeuwige leven te beërven? En Hij zei tegen hem: Wat staat er in de Wet geschreven? Wat leest u daar? Hij antwoordde en zei: U zult de Heer, uw God, liefhebben met heel uw hart, met heel uw ziel, met heel uw kracht en met heel uw verstand, en uw naaste als uzelf. Hij zei tegen hem: U hebt juist geantwoord. Doe dat en u zult leven. (Lukas 10:25-28)

Zalig de slaaf die door zijn heer bij zijn komst zo handelend aangetroffen zal worden. Werkelijk, Ik zeg u dat hij hem over al zijn bezittingen zal aanstellen. Als die slaaf echter in zijn hart zou zeggen: Mijn heer blijft nog lang weg, en zou beginnen de knechten en de dienstmeisjes te slaan, te eten en te drinken en dronken te worden, dan zal de heer van deze slaaf komen op een dag waarop hij hem niet verwacht, en op een uur dat hij niet weet; en hij zal hem in stukken houwen en hem in het lot doen delen van hen die ontrouw zijn. (Lukas 12:43-46)

Strijd om binnen te gaan door de nauwe poort, want velen, zeg Ik u, zullen proberen binnen te gaan en het niet kunnen ... en Hij zal zeggen: Ik zeg u, Ik weet niet waar u vandaan komt. Ga weg van Mij, allen die ongerechtigheid bedrijven. (Lukas 13:24-27)

Als iemand tot Mij komt en niet haat (op de tweede plek zet) zijn eigen vader en moeder en vrouw en kinderen en broers en zusters, ja, ook zelfs zijn eigen leven, die kan Mijn discipel niet zijn. En wie zijn kruis niet draagt en achter Mij aan komt, kan geen discipel van Mij zijn. (Lukas 14:26-27)

Nu was er een zeker rijk mens, die gekleed ging in purper en zeer fijn linnen en die elke dag vrolijk en overdadig leefde. En er was een zekere bedelaar, van wie de naam Lazarus was, die voor zijn poort neergelegd was, en die onder de zweren zat ... en ook de rijke man stierf en werd begraven. En toen hij in de hel zijn ogen opsloeg, waar hij in pijn verkeerde, zag hij Abraham van ver en Lazarus in zijn schoot ... Abraham echter zei: Kind, herinner u dat u het goede deel ontvangen hebt in uw leven en Lazarus evenzo het kwade. En nu wordt hij vertroost en u lijdt pijn. (Lukas 16:19-25)

Want ieder die kwaad doet, haat het licht en komt niet tot het licht, opdat zijn werken niet ontmaskerd worden. Maar wie de waarheid doet, komt tot het licht, opdat van zijn werken openbaar wordt dat zij in God gedaan zijn. (Johannes 3:20-21)

Wie in de Zoon gelooft, heeft eeuwig leven, maar wie de Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien, maar de toorn van God blijft op hem. (Johannes 3:36)

Toelichting: in dit vers wordt geloof tegenover ongehoorzaamheid gezet. Hierin komen geloof en goede werken dus als een paar naar voren. Ze horen onlosmakelijk bij elkaar.

Jezus antwoordde hun: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Ieder die de zonde doet, is een slaaf van de zonde. En de slaaf blijft niet eeuwig in het huis; de zoon blijft er eeuwig. Als dan de Zoon u vrijgemaakt heeft, zult u werkelijk vrij zijn. (Johannes 8:34-36)

Wie Mijn geboden heeft en die in acht neemt, die is het die Mij liefheeft, en wie Mij liefheeft, hem zal Mijn Vader liefhebben; en Ik zal hem liefhebben en Mijzelf aan hem openbaren ... Als iemand Mij liefheeft, zal hij Mijn woord in acht nemen; en Mijn Vader zal hem liefhebben, en Wij zullen naar hem toekomen en bij hem intrek nemen. Wie Mij niet liefheeft, neemt Mijn woorden niet in acht; en het woord dat u hoort, is niet van Mij, maar van de Vader, Die Mij gezonden heeft. (Johannes 14:21-24)

Ik ben de ware Wijnstok en Mijn Vader is de Wijngaardenier. Elke rank die in Mij geen vrucht draagt, neemt Hij weg; en elke rank die vrucht draagt, reinigt Hij, opdat zij meer vrucht draagt ... Als iemand niet in Mij blijft, wordt hij buitengeworpen zoals de rank, en verdort, en men verzamelt ze en werpt ze in het vuur, en zij worden verbrand. Als u in Mij blijft en Mijn woorden in u blijven, vraag wat u maar wilt en het zal u ten deel vallen. Hierin wordt Mijn Vader verheerlijkt, dat u veel vrucht draagt en Mijn discipelen bent. (Johannes 15:1-8)

Dus is er nu geen verdoemenis voor hen die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vlees wandelen, maar naar de Geest ... En zij die in het vlees zijn, kunnen God niet behagen. (Romeinen 8:1,8)

Welnu, broeders, wij zijn aan het vlees niet verplicht om naar het vlees te leven. Want als u naar het vlees leeft, zult u sterven. Als u echter door de Geest de daden van het lichaam doodt, zult u leven. Immers, zovelen als er door de Geest van God geleid worden, die zijn kinderen van God. (Romeinen 8:12-13)

*Of weet u niet dat onrechtvaardigen het Koninkrijk van God niet zullen beërven? **Dwaal niet!** Ontuchtplegers, afgodendienaars, overspelers, schandknappen, mannen die met mannen slapen, dieven, hebzuchtigen, dronkaards, lasteraars en rovers zullen het Koninkrijk van God niet beërven. (1 Korinthe 6:9-10)*

Ga daarom uit hun midden weg en zonder u af, zegt de Heer, en raak het onreine niet aan, en Ik zal u aannemen, en Ik zal u tot een Vader zijn, en u zult Mij tot zonen en dochters zijn, zegt de Heer, de Almachtige. Omdat wij dan deze beloften hebben, geliefden, laten wij onszelf reinigen van alle bezoedeling van vlees en geest, en de heiliging volbrengen in het vrezen van God. (2 Korinthe 6:17-7:1)

Dwaal niet, God laat niet met Zich spotten, want wat de mens zaait, zal hij ook oogsten. Want wie in zijn eigen vlees zaait, zal uit het vlees verderf oogsten; maar wie in de Geest zaait, zal uit de Geest het eeuwige leven oogsten. (Galaten 6:7-8)

Ook u heeft Hij met Hem levend gemaakt, u die dood was door de overtredingen en de zonden, waarin u voorheen gewandeld hebt ... Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus om goede werken te doen, die God van tevoren bereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen. (Efeze 2:1-2,10)

Dit zeg ik dan en getuig ervan in de Heer, dat u niet meer wandelt zoals de andere heidenen wandelen ... namelijk dat u, wat betreft de vroegere levenswandel, de oude mens aflegt, die te gronde gaat door de misleidende begeerten. Leg daarom de leugen af ... Wees dan navolgers van God, als geliefde kinderen, en wandel in de liefde. (Efeze 4:17-5:2)

Toelichting: de hoofdstukken 4 en 5 van de Efezebrief zijn eigenlijk één lange opsomming van aansporingen om een nieuwe levenswandel aan te nemen. Dit heeft met goede werken te maken. De oude levenswandel richt ons namelijk te gronde, maar de goede levenswandel brengt ons op het pad van redding. Dit leidt tot de conclusie of het hoogtepunt in Efeze 5:5-8:

*Want dit moet u weten, dat geen enkele ontuchtpleger, onreine of hebzuchtige, die een afgodendienaar is, een erfdeel heeft in het Koninkrijk van Christus en van God. **Laat niemand u misleiden** met inhoudsloze woorden, want om deze dingen komt de toorn van God over de kinderen van de ongehoorzaamheid. Wees dan hun metgezellen niet. Want u was voorheen duisternis, maar nu bent u licht in de Heer; wandel als kinderen van het licht.*

Daarom, mijn geliefden, zoals u altijd gehoorzaam geweest bent, niet alleen zoals in mijn aanwezigheid, maar nu veelmeer in mijn afwezigheid, werk aan uw eigen zaligheid met vrees en beven. (Filippenzen 2:12)

Want velen – ik heb dikwijls met u over hen gesproken en zeg het nu ook onder tranen – wandelen als vijanden van het kruis van Christus. Hun einde is het verderf, hun god de buik en hun eer is in hun schande; zij bedenken aardse dingen. (Filippenzen 2:18-19)

Dood dan uw leden die op de aarde zijn: ontucht, onreinheid, hartstocht, kwade begeerte, en de hebzucht, die afgoderij is. Door deze dingen komt de toorn van God over de ongehoorzamen. In deze dingen hebt ook u voorheen gewandeld, toen u in die dingen leefde. (Kolossenzen 3:5-7)

Laat niemand over zijn broeder heen lopen en hem bedriegen door zijn handelwijze, want de Heer is een Wreker van dit alles, zoals wij u ook van tevoren gezegd en bezworen hebben. Want God heeft ons niet geroepen tot onreinheid, maar tot leven in heiliging. Daarom, wie dit verwerpt, verwerpt niet een mens, maar God, Die ook Zijn Heilige Geest in ons heeft gegeven. (1 Thessalonicenzen 4:6-8)

Maar wij moeten God altijd voor u danken, broeders, die geliefd bent door de Heer, dat God u van het begin verkoren heeft tot zaligheid, in heiliging door de Geest en geloof in de waarheid. Daartoe heeft Hij u geroepen door ons Evangelie om de heerlijkheid van onze Heer Jezus Christus te verkrijgen. (2 Thessalonicenzen 2:13-14)

Toelichting: hoe komen wij tot zaligheid? Wel, door de heiliging en het geloof. Dit is duidelijk een paar dat bij elkaar hoort. Het geloof gaat niet zonder heiliging.

Maar wie rijk willen worden, vallen in verzoeking en in een strik en in veel dwaze en schadelijke begeerten, die de mensen doen wegzinken in verderf en ondergang. Want geldzucht is een wortel van alle kwaad. Door daarnaar te verlangen, zijn sommigen afgedwaald van het geloof, en hebben zich met vele smarten doorstoken. U echter, o mens die God toebehoort, ontvlucht deze dingen. Jaag

daarentegen gerechtigheid, godsvrucht, geloof, liefde, volharding en zachtmoedigheid na. Strijd de goede strijd van het geloof. Grijp naar het eeuwige leven, waartoe u ook geroepen bent en de goede belijdenis afgelegd hebt voor vele getuigen. (1 Timotheüs 6:9-12)

*Beveel de rijken in deze tegenwoordige wereld ... ook om goed te doen, rijk te zijn in **goede werken**, vrijgevig te zijn en bereid om samen te delen. Zo verzamelen zij voor zichzelf een schat: een goed fundament voor de toekomst, **opdat zij het eeuwige leven verkrijgen**. (1 Timotheüs 6:17-19)*

En weet dit dat in de laatste dagen zware tijden zullen aanbreken. Want de mensen zullen liefhebbers zijn van zichzelf, geldzuchtig, grootsprekers, hoogmoedig, lasteraars, hun ouders ongehoorzaam, ondankbaar, onheilig, zonder natuurlijke liefde, onverzoenlijk, kwaadsprekers, onmatig, wreed, zonder liefde voor het goede, verraders, roekeloos, verwaand, meer liefhebbers van zingenot dan liefhebbers van God. Zij hebben een schijn van godsvrucht, maar hebben de kracht ervan verloochend. Keer u ook van hen af ... Maar ú hebt mij nagevolgd in mijn onderwijs, levenswandel, levensopvatting, geloof, geduld, liefde, volharding ... En ook allen die godvruchtig willen leven in Christus Jezus, zullen vervolgd worden. Maar slechte mensen en bedriegers zullen van kwaad tot erger gaan: zij misleiden en worden misleid. (2 Timotheüs 3)

Want de zaligmakende genade van God is verschenen aan alle mensen, en leert ons de goddeloosheid en de wereldse begeerten te verloochenen en in deze tegenwoordige wereld bezonnen, rechtvaardig en godvruchtig te leven... (Titus 2:11-13)

Hij heeft Zichzelf voor ons gegeven, opdat Hij ons zou vrijkopen van alle wetteloosheid en voor Zichzelf een eigen volk zou reinigen, ijverig in goede werken. (Titus 2:14)

Laten wij ons dan beijveren om die rust binnen te gaan, opdat niemand door het volgen van dit voorbeeld van ongehoorzaamheid ten val zal komen. Want het Woord van God is levend en krachtig en scherper dan enig tweesnijdend zwaard en het dringt door tot op de scheiding van ziel en geest, van gewrichten en merg, en het oordeelt de overleggingen en gedachten van het hart. En er is geen schepsel onzichtbaar voor Hem, maar alles ligt naakt en ontbloot voor de ogen van Hem aan Wie wij rekenschap hebben af te leggen. (Hebreeën 4:11-13)

Want de aarde die de regen indrinkt, die er dikwijls op valt, en die nuttig gewas voortbrengt voor hen door wie hij ook bewerkt wordt, ontvangt zegen van God. Maar de aarde die dorens en distels voortbrengt, is verwerpelijk en de vervloeking nabij, waarvan het einde tot verbranding leidt. (Hebreeën 6:7-8)

Welnu dan, laten ook wij, nu wij door zo'n menigte van getuigen omringd worden, afleggen alle last en de zonde, die ons zo gemakkelijk verstrikt. En laten wij met volharding de wedloop lopen die voor ons ligt, terwijl wij het oog gericht houden op Jezus, de Leidsman en Voleinder van het geloof... (Hebreeën 12:1-2)

Want de Heer bestraft wie Hij liefheeft, en Hij geselt iedere zoon die Hij aanneemt. Als u bestraffing verdraagt, behandelt God u als kinderen. Want welk kind is er dat niet door zijn vader bestraft wordt? (Hebreeën 12:6-7)

Jaag de vrede na met allen, en de heiliging, zonder welke niemand de Heer zal zien. (Hebreeën 12:14)

Laten wij daarom, omdat wij een onwankelbaar Koninkrijk ontvangen, aan de genade vasthouden en daardoor God dienen op een Hem welgevallige wijze, met ontzag en eerbied. Want onze God is een verterend vuur. (Hebreeën 12:28-29)

*Maar ieder mens wordt verzocht, als hij door zijn eigen begeerte wordt meegesleurd en verlost. Daarna, wanneer de begeerte bevrucht is, baart ze zonde, en wanneer de zonde volgroeit is, baart ze de dood. **Dwaal niet, mijn geliefde broeders!** (Jakobus 1:14-16)*

Leg daarom af alle vuilheid en elke uitwas van slechtheid en ontvang met zachtmoedigheid het in u geplante Woord, dat uw zielen zalig kan maken. En wees daders van het Woord en niet alleen hoorders. Anders bedriegt u uzelf. (Jakobus 1:21-22)

Wat voor nut heeft het, mijn broeders, als iemand zegt dat hij geloof heeft, en hij heeft geen werken? Kan dat geloof hem zalig maken? (Jakobus 2:14)

Zo is ook het geloof als het geen werken heeft, in zichzelf dood. (Jakobus 2:17)

U ziet dus nu dat een mens uit werken gerechtvaardigd wordt en niet alleen uit geloof. (Jakobus 2:24)

Zucht niet tegen elkaar, broeders, opdat u niet veroordeeld wordt. Zie, de Rechter staat voor de deur. Mijn broeders, neem tot een voorbeeld van het lijden en van het geduld de profeten, die in de naam van de Heer gesproken hebben. (Jakobus 5:9-10)

Want wij hebben de voorgaande tijd van ons leven lang genoeg de wil van de heidenen gedaan en gewandeld in uitingen van losbandigheid, begeerten, dronkenschap, zwelgpacten, drinkgelagen en allerlei walgelijke afgoderij. Daarbij bevreemdt het hun dat u niet meeloopt in dezelfde uitbarsting van losbandigheid, en zij belasteren u. Maar zij zullen rekenschap moeten afleggen aan Hem die gereedstaat om de levenden en de doden te oordelen. (1 Petrus 4:3-5)

Daarom, broeders, bijver u des te meer om uw roeping en verkiezing vast te maken; want als u dat doet, zult u nooit meer struikelen. Want zo zal u in rijke mate de toegang worden verleend tot het eeuwig Koninkrijk van onze Heer en Zaligmaker, Jezus Christus. (2 Petrus 1:10-11)

Als deze dingen dus allemaal vergaan, hoedanig behoort u dan te zijn in heilige levenswandel en in godsvrucht; u, die de komst van de dag van God verwacht en daarnaar verlangt... Daarom, geliefden, terwijl u deze dingen verwacht, bijver u om onbevlekt en smetteloos door Hem bevonden te worden in vrede. (2 Petrus 3:11-14)

Wie zegt: Ik ken Hem, en Zijn geboden niet in acht neemt, is een leugenaar en in hem is de waarheid niet. (1 Johannes 2:4)

Heb de wereld niet lief en ook niet wat in de wereld is. Als iemand de wereld liefheeft, is de liefde van de Vader niet in hem. Want al wat in de wereld is: de begeerte van het vlees, de begeerte van de ogen en de hoogmoed van het leven, is niet uit de Vader, maar is uit de wereld. En de wereld gaat voorbij met haar begeerte; maar wie de wil van God doet, blijft tot in eeuwigheid. (1 Johannes 2:15-17)

Als u weet dat Hij rechtvaardig is, dan weet u dat ieder die de rechtvaardigheid doet, uit Hem geboren is. (1 Johannes 2:29)

*Ieder die in Hem blijft, zondigt niet; ieder die zondigt, heeft Hem niet gezien en heeft Hem niet gekend. Lieve kinderen, **laat niemand u misleiden**. Wie de rechtvaardigheid doet, is rechtvaardig, zoals Hij rechtvaardig is. **Wie de zonde doet, is uit de duivel**; want de duivel zondigt vanaf het begin. Hiertoe is de Zoon van God geopenbaard, dat Hij de werken van de duivel verbreken zou. Ieder die uit God geboren is, doet de zonde niet, want Zijn zaad blijft in hem; en hij kan niet zondigen, omdat hij uit God geboren is. Hieraan zijn de kinderen van God en de kinderen van de duivel te herkennen. Ieder die de rechtvaardigheid niet doet, is niet uit God, evenmin als hij die zijn broeder niet liefheeft. (1 Johannes 3:6-10)*

Maar Ik heb tegen u dat u uw eerste liefde hebt verlaten. Bedenk dan van welke hoogte u bent gevallen en bekeer u en doe de eerste werken... (Openbaring 2:4-5)

Toelichting: in alle zeven brieven die Jezus Zelf citeert aan de gemeentes in Klein-Azië, begint Hij met 'Ik ken uw werken...' om vervolgens aan te geven wat er nog schort aan de werken. Dit gaat dus om goede of slechte daden. De gelovigen worden opgeroepen om zich te bekeren van hun slechte daden. Als zij het goede zullen doen tot het einde, zullen zij gered worden.

En ik zag de doden, klein en groot, voor God staan. En de boeken werden geopend en nog een ander boek werd geopend, namelijk het boek des levens. En de doden werden geoordeeld overeenkomstig wat in de boeken geschreven stond, naar hun werken ... En als iemand niet bleek ingeschreven te zijn in het boek des levens, werd hij in de poel van vuur geworpen. (Openbaring. 20:11-15)

Toelichting: allen worden bij het Laatste Oordeel beoordeeld op hun daden, die in de hemelse boeken staan opgetekend. Weliswaar is het boek des levens doorslaggevend voor de redding. Er wordt niet bij gezegd hoe je in dat boek des levens komt, of dat alleen op basis van genade of ook op basis van werken is, maar we mogen wel weten dat het bloed van Jezus de grondslag is van dit boek überhaupt. De andere boeken (van de daden) spreken ook mee in het Laatste Oordeel, anders werden ze wel dicht gelaten.

Maar wat betreft de lafhartigen, ongelovigen, verfoeilijken, moordenaars, ontuchtplegers, tovenaars, afgodendienaars en alle leugenaars: hun deel is in de poel die van vuur en zwavel brandt. Dit is de tweede dood. (Openbaring 21:8)

Maar buiten bevinden zich de honden, de tovenaars, de ontuchtplegers, de moordenaars, de afgodendienaars, en ieder die de leugen liefheeft en doet. (Openbaring 22:15)

Conclusie

Ten eerste is het goed om de verhouding in ogenschouw te nemen. Hoewel dit overzicht niet compleet is, zijn er maar twee pagina's gevuld met teksten die over redding door geloof spreken tegenover zeven pagina's die gevuld zijn met teksten die over redding door goede daden spreken.

Ten tweede is het goed om te zien dat de teksten over redding door geloof, eigenlijk nooit direct gekoppeld zijn aan het Laatste Oordeel. Als het Laatste Oordeel ter sprake komt, wordt er bijna altijd gesproken over redding op basis van goede daden. Dat is kennelijk het criterium waarop wij beoordeeld zullen worden. We zullen getoetst worden op de vruchten van het geloof, dat zijn de goede werken.

Zoals ook in de inleiding al is gezegd: geloof is het startpunt van onze wandel met Jezus en de goede werken zijn de vruchten en zullen bij het eindpunt beoordeeld worden. Maar beiden groeien door genade van God alleen in ons leven. Zowel geloof als werken, ontvangen wij door Jezus' bloed en Geest. Het is niet zo dat God ons redt op basis van geloof en wij de werken zelf uit dankbaarheid moeten doen, om God iets terug te geven. Nee, de werken zijn volledig onderdeel van Gods reddingsplan voor ons leven. Het is Gods Geest die ons geloof en werken geeft. En de Geest nodigt ons uit om met Hem daarin mee te bewegen. Het is een samenwerkingsverband tussen ons en de Heilige Geest. Uiteindelijk worden we erop beoordeeld of God de ruimte in ons leven heeft gekregen om Zijn leven in ons uit te storten. Kon dat leven in ons tot bloei komen? Of is dat goddelijke leven in ons afgestorven? Geloof is als een mosterdzaad, dat tot een grote boom van goede daden gaat opgroeien.

Laten we elkaar dus scherp houden! En laten we ons inzetten voor een heilig leven. Niet uit angst, want het is Gods werk in ons en er is vergeving voor onze misstappen. Maar laten we wel meewerken met wat Gods Geest in ons leven wil doen en daar niet rebellerend tegenin gaan. Want dan spelen we met vuur. Laat de liefde en de passie voor Jezus in je hart branden en leef dat uit, met alles wat je hebt en bent! De liefde drijft immers alle angst uit. De liefde voor Jezus zorgt dat wij goede werken gaan doen en dat dat geen zware last is. En de liefde zorgt ervoor dat we niet meer vrezen voor het Laatste Oordeel. Wij hebben dan immers een liefdesband met de Rechter Zelf opgebouwd. We weten dan dat zijn liefde in ons leven heeft doorgewerkt en dat zal niemand van ons roven!

Ben je nieuwsgierig naar meer onderwijs over hoe we op onze daden beoordeeld zullen worden bij het Laatste Oordeel? Dan verwijst ik je door naar het onderwijsdocument over het **Laatste Oordeel** in de serie over de **Eindtijd**. Daar ga ik specifiek in op vragen rond de beoordelingsmaatstaf van onze werken, de gradaties in beloning en straf, de voorwaarden om gered te worden en in hoeverre geloof en werken daarin een doorslaggevende rol spelen...

Jan-Willem van den Bosch, 24 oktober 2022